

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ser[m]ones de septe[m] viciis criminalib[us]
eoru[m]q[ue] remediis magistri Pauli Wan theosophi et
co[n]cionatoris Patauiensis eximii**

Wann, Paul

[Augsburg], 1517

VD16 W 1186

De tertio vicio capitali. s. Jra Sermo. XXXVIII

urn:nbn:de:hbz:466:1-30065

De optima ira dei

Peccati **P**rimo susurratio est cuius periculum pertractationis
guat ac rone finis. Drauitas ei peccati magis accendit ex fi
rendis ex ne quis ex mali obiecto. Unus detractor de de primo
fine
ea que sunt simpliciter mala. scilicet ea ex quibus oritur infamia vel
diminuitur fama. Susurro non curat dicere nisi
mala appetita que displicent auditori. Tunc quoque susur
ro intendit peiorare finem. scilicet auferre maius bonum quod est
amicus vel amicitia inter omnia bona exteriora: et sciat ma
ius malum. scilicet zizaniam odij. id est inimicitiam discordie et
guerre: que non intendit detractor sed solum famam auferre
re. id est susurratio est maius periculum detractioe. Nec b.
Thom. ij. q. lxxiii. ar. ij. **S**ecundo susurratio est
gravius periculum detractioe rone operis. Hanc periculum
est peiora facere quam peiora dicere. sed susurro intē
dit peiora facere et operari. scilicet zizaniam scire et am
icitiam sepere. detractor autem peiora dicere. q. rē.
Unus quisque detractor: quicquid peiora dicat quam susur
ro: non tamen peiora facit ut susurro intendit. ut de scitis
Thom. ibidem i. sol. ij. argu. Et hac rone elicitur alia

detractor rō: tal' vitz. Periculum in primo est tanto gravius quanto
peiora de ipso maius nocuum erit inferri periculo. Nocuum tunc ac
susurro tanto est maius quanto maius est bonum quod tollit. inter omnia
peiora facta ac bona exteriora promittit amicitia: quod sine amicitia nihil
vivere potest per se per bonum. viij. Eccl. Unus Eccl. vi. Amicitia
co fidelis nulla est operatio. Unus quoque amicitia melior est quam
honor: et amari melius est quam honorari. ut de phis.
viij. Eccl. Sed susurratio per quam tollit amicitia est
maius periculum quam detractio: vel quod est periculis per quod vol
lit fama et honor. ut de f. Thom. vbi s. i. cor. q. p.
eortū. **T**ertio susurratio est maius periculum detractioe
rone ordinis: per illud quod ille qui directus et immediatus
operatur ad inimicitiam inducenda magis peccat quam ille qui
disponit ad inimicitiam. sed susurro per verba sua directus
et operatur ad inimicitiam inducenda. detractor autem solum
disponit: q. rē. Alii per formam bec rō. Ille qui inten
dit disponere vel ordinare aliquid quod inimicitie est occa
sio. non tantum peccat quod est ille qui suis verbis directe
intendit amicitiam removere vel sepere. sed detractor
intendit directe tollere illud. scilicet famam. cuius oppositum
scilicet infamia amicitiam impedit. eo quod unusquisque per
deus et bene dispositus subfugit amicitiam infamam per
sonam. Susurro autem directe operatur ad inimicitiam i
ducenda eo quod directe intendit dicere illa que displicent
illi cui loquitur in malum alium. Unus enim detractor intendit
solum infamare. susurro autem intendit animi vni per alium
promovere. susurro est recreare eam inimicitie. detractor
autem est occasio inimicitie. Et quod quis peccat qui est eam
mali quod est occasio mali. sed susurro qui est eam inimici
cie cuius peccat quam detractor qui est occasio inimicitie
ut de f. Thom. vbi s. i. sol. ij. argu. **Q**uarto su
rratio est cuius periculum detractioe rone diuine legis: per
per legem illud quod directus agit per preceptum legis dei cuius peccat
de gravi car. sed susurro directus agit per legem dei. vitz per peccat
periculum detractioe. per. eo quod ipse directus nititur inter ami
cos distrupte amicitiam. et propter hoc eius periculum magis est per
deum qui est ipsa dilectio. j. Jo. iij. De charitate est scilicet
essentialis/ causalis/ et exemplaris. Ille autem qui detrahit
fuit suo detrahente legi in quantum conuenit preceptum dei di
lectioe. per. Unus quoque maius periculum est quod fit per deum quam quod
fit per peris. Sed susurro qui agit directus per deum qui est

Peccas
per legem
de gravi
us peccat

ipsa dilectio: cuius peccat quam detractor qui agit per
ceptum de dilectione. per. ut de s. Thom. vbi s. i. sol.
ij. argu. **Q**uinto susurratio est periculum cuius de
tractioe rone diuine indignationis: quod per sic: quod
maius vel cuius periculum est illud quod deus non solum odit: sed et
detractat. ut de Prouer. vj. Sex sunt que odit deus
et septimum detractat anima eius. scilicet cuius qui seminat inter fratres
discordias: q. rē. ut patet s. ser. xxxij. N. Hoc est
odit s. Thom. vbi s. i. sol. ij. argu. i. fine. Et omnibus
istis per. quod susurratio est valde grue periculum quod sin
gulariter vltra alia detractat deus. Unus quisque detrah
tatio sic grue et periculosum periculum: ut patet s. ser. xxxij.
xxxv. et xxxvj. tamen susurratio est adhuc gruius periculum
ut patet ex ista dicit. Et per hoc sufficit nunc de inui
dia et invidia eius audisse que dicitur s. l. loge laicus
doctores hanc manum persequuntur. Imploremus ergo diuini
na clementiam et pietatem: quatenus gratiam nobis docet ve
re dilectionis dei et per: ut excludamus omnem inuidiam
odij: detractioem et susurratioem malitiam. per quod ta
de mereamur cum scitis omnibus in vera charitate co
sequi gloriam sempiternam Amen

De tertio victo capitali. s. Ira Sermo. XXXVIII

Irascimini et no:
lite peccare per. iij. Quia in precedentibus
sermonibus audistis de duobus vitiis capitalibus
lib. Primo de superbia et invidia eius: et carum de malitia
cia: et eadem remedia per illa superbia mala. Secundo de
Inuidia et eius malicia ac filiarum eius. Sicut de fine
dicit carum. Et finaliter de multiplici odio bono
et malo. Nunc per dicendum erit de tertio victo
capitali. vitz de Ira que aliqui est iusta et sancta
aliqui vero iniusta et mala. quod et bene inuit per
per in verbis thematis dicens. Irascimini et
nolite peccare: vbi supra. Per gratia Bue ma.
Irascimini et nolite peccare: vbi s.

Audendum erit de quadruplici ira. vitz opria
bona/indifferens/ et mala. Quadruplex est huius
ira inuenit in scriptura. In primo autem sermone di
cere intendit de ira optima vitz dei. Est autem ira
optima: ira diuinalis punitioe: que est prima in or
dine. Ira autem in deo non dicitur affectum nae comore:
sed effectum vindicte. Ira enim dei nihil aliud est quam
dei iusta vindicta. s. m. Aug. xij. de tri. Et li. xv
de ciui. dei. capi. xxv. dicit. Ira dei non perturbat
animum eius: sed iudicium quo irrogat pena
peccato rē. Nam qui ad nram modum loquendū: si
cur nos peria mentis nre odimus: et cum peria men
re nram aliquid fit turbamur et irascimur. ita de
us irascit de. cui volūntati sue signi/ per ilij vel per
cepti conrari: cum irus desinit et vicium pererat
ut vult Dam.

Dubitarur ergo propter quas causas de
us nobis irascatur? Responderur breuiter
quod per septem causas deus irascit sine ira sua ostē
dit hominibus: que haberi possunt ex scripturis
sanctis: vitz

superbia
nam de
puocac

bona
fina ppa
voluntate
auferre de
corona.

Inuidia
ira dei
uocac

Ira ad

B

Supbia z pompositate.
 Inuidia z malignitate.
 Tristitia z repiditate.
 De spualit irascit
 hominibus ppter
 Iracundia z crudelitate.
 Auaricia z cupiditate.
 Luxuria z carnalitate.
 Castimargiam et gulo-
 sitatem.

Supbia
nam dei
puocat
 P^{ro} d^{omi}no de^o irascit hoib^{us} ppter supbia z p^{ro}po-
 sitione. Sic em^o qui in rege crimen lese maiesta-
 tis committit irā z indignatione rā regis q^{ui} legis
 icurrit. ita q^{ui} mēre se sup se erigit z dei b^{en}eficia
 nō reco^{gn}oscit ab obedientia ei^{us} recedit: p^{ro}uā vo-
 luntate nō dei imp^{er}ii exequit^{ur}: z fac^{it} h^{ab}esq^{ue} falso
 sine deceptōe do^{mi}ni inuariat z honore sibi debitu^m
 ei subtrahit. vt ostēdit venerabil^{is} An^{ton}. in lib. de
 sil^u. Propria inq^{ui} voluntas supbia dicit^{ur}. q^{ui} z
 voluntati dei nō subijct^{us} sed sup eā extollit. Et q^{ui}
 illa habet hō a se nec voluntate dei quā sequat^{ur}
 vult habere supra se. ideo deo aufere q^{ui} p^{ro}u-
 z singl^{ar}iter habere debet. Lū igit^{ur} homo vult
 aliquid per voluntate p^{ro}uam: deo aufere q^{ui} si
 suā coronā. Sic ei coronā soli cōperit regi: ita
 p^{ro}uā voluntas deo soli cui oīa alia subiecta esse
 debet. Et sic regē aliq^{ui} eibonozaret: q^{ui} suā coro-
 nam ei coronato auferet. sic hō inbonozaret deū
 q^{ui} aufert ei volūtatē p^{ro}uē p^{ro}uilegiū sibi vsurpā-
 do q^{ui} deo soli p^{ro}uēnt: vtz p^{ro}uā volūtatē. Tal^{is}
 les sūt q^{ui} legē dei spernūt: z nō q^{ui} de^o p^{ro}cipit: s^{ed}
 q^{ui} ipi p^{ro}cipiūt agūt. z iō iuste irā dei incurrūt.
 Nec p^{ro}sideras artaxerxes rex gēt^{is} ait. Dia s^{ed}
 legē dei faciē deo ferissimone fore exurgat ira
 ei^{us} iⁿ regē reg^{is} z filioz ei^{us}. Que vba scripsit Arta-
 xerxes rex p^{er} p^{ro}ph^{et}as. Et dicit sacerdoti scribe docuisti
 mo: dās sibi z iudeis q^{ui}q^{ue} vellēt regredi i b^{er}e-
 rusalē z imolare dō celi: singulaq^{ue} eis nēcaria
 ad b^{er}ordinās: vt b^{er}. j. Esd. viij. Si igit^{ur} b^{er} p^{ro}si-
 rauit pa gan^{us} q^{ui} legē dei spernere eēt ipm ad irā
 puocare: mltomag^{is} h^{ab} facere d^{omi}ni ch^{ri}stian^{us} s^{ed} agūtē
 ch^{ri}stian^{us} redēpt^{us}. Sic p^{ro} p^{ro} quō supbia irā dei puo-
 cat: z eōtra hūmilitatio deū iratū mēt^{is}gat. sicut
 scēp^{er}ū ē d^{omi}n^{us} filijs isrl^{em}. ij. Para. xij. Uēz enī q^{ui} hūmili-
 ati sūt auersa ē ira dei ab eis: nec delent sūt. ¶ Se-
 cūdo de^o irascit hoib^{us} ppter inuidiā z malignitatē

Inuidia
ira dei p
uocat

Sic ei fals^{us} test^{is} iudicē iustū offendit. z quēad-
 modū fum^{us} oculū ledit: ita inuid^{us} deū iustiss^{im}
 mū iudicē q^{ui} ē sumē bōit^{as} turbat: z ad sui pu-
 nitōes puocat: vt d^{omi}n^{us} Damas. In cui^{us} signū d^{omi}n^{us}
 pabolice loq^{ui}bat^{ur} d^{omi}n^{us} ill^{is} q^{ui} sibi inuidebāt: d^{omi}n^{us} scipul^{us}
 suis: z ex inuidiā occidere cogitabāt: sub sil^uo
 die p^{ro}ssimilias: q^{ui} ad excolēdā vineā locauit
 agricol^{us}: ad q^{ui} p^{ro}uā filiu^m misit. quē agricol^{us} oc-
 cidit: credēs se ip^{si} hereditatē possessuros.
 q^{ui} cū audisset rex irat^{us} ē valde. z missis exercit^{us}
 rib^{us}. i. scis āgel^{us} pdidit homicidas illos. s. ch^{ri}st^{us}
 inuidēs. Et q^{ui} seq^{ui} sūt inuidiā puocat irā dei:
 ita charitas: amor z dilectio eōtra diuinā m^{is}-
 r^{is}gat seuitiā: furozē z iracūdiā. Et ppter h^{ab} irā dei
 i miscōias p^{ro}uā ē. Mich^{as}. xl. Et iō ait. p^{ro}ba
 Esa. xij. Lōficebor tibi d^{omi}n^{us} qm^{ia} irā. es m^{is}. p^{ro}uer

sus ē furoz ei^{us} z p^{ro}so. es me. ¶ Tertio de^o irat^{us}
 scit ppter auariciā z cupiditatē hoim. Sic ei filij
 isrl^{em} q^{ui} p^{ro}tra p^{ro}ceptū d^{omi}n^{us} sibi vsurpauerūt de spo-
 lis biericho: q^{ui} fuit anathēa: z oīa q^{ui} ea fuerūt
 Irat^{us} ē d^{omi}n^{us} p^{ro}tra filios isrl^{em}. Josue. vij. Sic etiā
 saul irā d^{omi}n^{us} meruit: q^{ui} de^o p^{ro}ceptū ex auaricia
 Amalech pepit optis ouib^{us} gregib^{us} z ar^{me}is
 z vestib^{us}: z vniuers^{as} q^{ui} pulcra erāt nec eā disper-
 didit: z iō de re q^{ui} cicer^{us} fuit. j. Reg. xv. Ido de
 d^{omi}n^{us} Esa. lvij. ppter iniquitatē auaricie ei^{us} irat^{us} sūt z
 percuss^{us} eū. Quare hō miscōie opib^{us} d^{omi}n^{us} afflyere
 pauper^{um} iopiā p^{ro} elyāā iⁿleuare: si cupit irā dei de-
 clinare. dicēte sapiēte Eccl^{es}. iij. Ab iope ne auer-
 tas oculos tuos. ppter irā. s. dei. Quēadmodū em^o
 auaricia diuinā irā meret^{ur}: ita elyāā eā exrigue-
 re videt^{ur}: sicut illud Prouer. xij. Nun^{us} absco-
 ditū exriguit. irā mun^{us} absco^{dit}ū est elyāā ab
 hūana laude remora. Nec dei irā exriguit z ef-
 nū p^{ro}uā adq^{ui}rit. Nun^{us} s^{ed} hūano fauori ex-
 positū futurē retributiōis amittit p^{ro}uā: dicēte
 d^{omi}n^{us} Mat. vij. Amē dico vobis ecce mer. suā.
 ¶ Quarto de^o irascit ppter aciditā z repiditatē. Irascit
 Sic ei sterilitas terre irasci facit colonū. et sic de^o ppter
 piger illū q^{ui} misit eū. sic q^{ui} negligēt^{er} et aciditose aciditā
 se h^{ab}z ad di^u sperit. In^{us} figurā p^{ro} familias irat^{us}
 ē illos q^{ui} ad cenā iuitati neglexit vire z u-
 xitū. Sic Nūc. xj. d^{omi}n^{us} q^{ui} iⁿ ira orētū ē murmur q^{ui}
 dolēti p^{ro} labore d^{omi}n^{us} q^{ui} cū audisset irat^{us} ē. Qui
 ei nō ex aio nec cor^{de} leto d^{omi}n^{us} fuit: s^{ed} semiplene
 ac reditose port^{us} timore pene q^{ui} amore iusticie
 ea q^{ui} sibi p^{ro}cepta sūt fac^{it} irā dei nō effugit L^{uce} ac
 feruida opatio ē diuine ire exptatō. sic d^{omi}n^{us}. Pa-
 ral. xvij. Irā d^{omi}n^{us} mereratis: sed bona opa
 inuēta sūt iⁿ te. ¶ Quinto irascit de^o ppter iracūdiā
 diā z crudelitātē. Sic em^o discordia caritatum scit ppter
 turbat cantū: sic rēpēstas mar^{is} nauatā: ita tem iracūdiā
 p^{ro}stas discordie z iracūdia hoim di irā puocat
 In cui^{us} signū q^{ui} Maria soroz moysi z Baron
 irati locuti fuerūt p^{ro}tra moysen: iō p^{ro}tra eos d^{omi}n^{us}
 irat^{us} ē valde. Nūc. xij. Et q^{ui} ira facit iratū q^{ui} i
 sanire. iō de^o t^{em} tanq^{ui} stulco irascit iuste. Ira ei
 p^{ro}ns ē fili^{us} stultus Prouer. xvij. E cōtra s^{ed} p^{ro} p^{ro}
 tas z māsuerudo i colloq^{ui}ndo irā tollit respēu
 nostri a deo. q^{ui} rissio mollis frangit irā. Prou-
 uer. xv. ¶ Sexto deus irascit ppter luxuriam
 z carnalitatē. Sicut ei fecoz z imūdicia nobis
 le z de^o carit^{as} cruciat^{ur}: sicut adulecra spōsum p^{ro} de^o ppter
 uocat: ita lubricus z carnal^{is} dei irā p^{ro}tra se exci luxuriā.
 car: sicut scriptura in multis demōstrat. Nā q^{ui}
 fornicatus fuerat p^{ro}plus cum filiab^{us} moab: ita
 rus est d^{omi}n^{us} z dixit ad moysen. Tolle cunctos
 p^{ro}ncipes ppli z suspende eos p^{ro}tra solē i partib^{us}
 lis: vt auertat furoz me^{us} ab isrl^{em}. Nūc. xxv. J^{er}ez
 iratus ē d^{omi}n^{us} p^{ro}tra D^{omi}na: eo q^{ui} rengit arcē d^{omi}n^{us}: et
 mortu^{us} ē ibi coram d^{omi}n^{us}. ij. Reg. vj. Et dicunt
 hebzei q^{ui} id eo mortu^{us} ē: quia de nocere cum vro
 re iacuerat z se polluerat. Tertio d^{omi}n^{us} irat^{us} est
 Salomonē: eo q^{ui} mēs ei^{us} eēt auersa ab eo: et
 cor ei^{us} de p^{ro}uauit p^{ro} m^{is}eres vt seq^{ui}ret deos al-
 enos eū ē eēt scncr. iij. Reg. xj. Sic aut^{em} imū-

Irascit
deus ppter
luxuriā.

Irada

B

De optima ira dei

dicia carnis dei ira excitar. sic disciplina metis q corp restrigit ne p illicitas voluptates dfluat: di gram iperacat. io ad ca habeda nos ps. p/ uocat di. Appbndire disciplinā neqn irascat

De ira dñs z peat/ d via iusta. **S**criptio de irascit scit p/er. p/ castrimargia z gulostrare. In c/ signū qz fla gulam

gnit p/ s desiderio carniū sedes z fies: iras e furor dñi valde: Nume. xi. Et in ps. Adhuc effec coz. erat i ore ipoz. z ira di ascēdit sup eos

Et Neemie. ix. d. Comedere z biberū z satu rati s: z ipinguati s: z abūdauere delictis i bonitate tua mag. puocauerē at te ad iracūdiā ce recesserē a te. z piecerē lege tuā p/terga tua. E cōtra qo abstinētia z oio duota ira dei placat.

Sic de Aaron d: Sap. xvij. In tpe de peccatis restitit ire di. Hoc de ira optia siue ira dei.

Dubitat circa pmissa: ex q de sic irascit peccato ribi p/ sepe vicia ca pitalia vt dcm ē. Que tñ ē ca q a mltis ira di n timet: Rñdēt breuit q b ē p/ter tres rōnes pncipales q sūt ille

Tres rōnes qre a mltis ira dei nō timet

Falsa opinio
Duturna expe/ctatio

Pria q rō qre a mltis ira dei nō timet ē stulta cogitatio. qm ples stulte cogitāt deū nō ēē. Ps. Dixit insipies i corde suo: nō est deus. Ubi possit qz dicere. Quō p/ hō cogitare deū nō ēē: cū vt/ qz s: Bristo. vij. Phyl. nō ē pcessus i finitū i caus cēntialr subordiat: p/ qd opozet tandē deuenire ad primā causam omniū Respōdet Bonauen. distin. vij. pmi lib. sententiar. **C**ogitare cū assensu siue volūtate aliqd nō ēē p/ puenire duplr. Aut ex defectu icelligēt: aut ex defectu icelligibil. Defect/ icelligēt: ē cecitas vel ignorātia: ob quā qz iqrar rē cogitat ipam nō esse. **C**ōtingit at duplr ēē cognitōes de aliq ente. s. si est z qd ē Intellectus at nō deficit i cognitōe diuine vitar/ qneū ad cognitōes qd ē: nō aut qn/ tū ad cognitōes si ē. Scim/ ei bñ p fidē deū ēē: s; nescim/ clare qd sit. Uñ dē Dama. Lognitō existēdi deū nobis nālī ē inferta. Et Aug. de si/ de ad Perz. dē. Nihil tantū nouit mens qneū deū ēē z se. Quia q intellect/ nō nūq; deficit i co gnitōe di si ē: nō nec p/ ignorare ipm ēē simplr q/it z gētiles. vt Bristo. z ceti pbi cognouerūt deū ēē. **S**z qz icellec/ nō deficit i cognitōe qd ē. io frequē cogitat deū ēē qd nō ē. sic idoli vel creaturā. vln ēē qd ē sic deū iustū. Sic peccōes stulte cogitāt deū nō ēē id qd ē: vtz iustissimū: q nllm malū dimittit impunitū/ ēē qntūcunq; partū. qd si cogitaret merito timerēt: z ira dei fugerēt. **S**edō p/ cogitari aliqd nō ēē p/ defectū a p/ intelligibil. Et hmoi defect/ p/ esse duplex. Aut defect/ p/ntie: aut defect/ euidētie. Defect/ p/ntie. vtpote qz nō sp ē nō vbiq; nō vbi qz toralit. qd aut nō ē sp: s; aliqn est/ aliqn nō: p/er aliqn cogitari nō ēē. Sillr de eo qd nō ē vbi qz. qz cadē rōne q p/er cogitari nō ēē hic/ p/er cogitari nō ēē alibi. Sillr etiā de eo qd fm p/te ad

est z fm p/te abest. de ar tot/ ē vbiq; z sp: io nō p/er cogitari nō ēē. Hanc rōne assignat Ansel. in lib. zira insipere. **S**edō nō solū p/ter defectū euidētie. qz nō ē euidēs in se z in pbando in se. Sed deū ēē est vtras euidēs in se: z in pbando in se. qz ē q nihil mai/ cogitari p/er. In pbando vō: qz ductu rōnis h pbauit pbi. vt p/ter s. q nō p/er cogitari nisi insipient/ stulte q nō sit de/ fm illud ps. Dixit insipies in coz/ de suo/ nō est de/ Sulte/ ē est q cogitat vel dic nō est deus. **L**amar em deū ēē ois creatura naru ra/ angeli/ boies/ celi/ z terra z omia q in eis s/ creaturā clamar deū esse

Unde Aug. in lib. de vilitate credēdi. Nō si vstra intueri opozet z inanis ordinē celi: pulcritudinē sider/ viciissitudines rēpoz. in qz cōsi/ deratione non curiositas ē exercēda: sed grad/ ad eterna faciend/ q. di. **L**ogiter hō qntus sit iste q bec omia fecit. Et Job. xij. **I**nterrogamēta z docebūt te. z vilitate celi z indicabūt tibi. **L**oquere terre z rñdebit tibi: z narrabunt pisces maris. **Q**uis ignorat q oia bec manus dñi fecerit. mirabilis certe in tanta rēp/ varieta te ordo reperitur. **E**st qdā ordo srualis siue lo calis: qz qliber creatura tenet suū locū fm suā dignitatē. **N**ā tra z ecirena sicut vilioza i imis locum locata sūt. **A**qua vt digniorē p/ minet. **A**er vt pfectior supior ē. **E**t ignis ira accu/ z calidus a nob clōgat/ sup alia elemēta situat/.

Eli icorruptibiles sol z luna z stelle lucētes i suis sphe ris altissime collocati sunt. **E**t celi empyreim nobilissimū vbi gaudeat feci cum chio: supmū omniū est. **S**ubsequit/ z alius ordo q rpa dicit/ p/er. **O**rdinatissime em sol facit cursū suū p/ p/oz gna zodiaci infra annū integz. **E**t sic transeūt rēpora z estatis/ aurūm/ hyemis/ cū effectibus suis. **T**ranseūt z dies naturales cadē temporis mētura ad mortū pmi mobilis cōplerū. z ea q in hycne mortua videbant/ in vere reuiz uiscūt/ z in estare si uerificāt.

Predicat insup deū ēē sacra scriptura tā veteris qz noui testa. z ois scriptura phoz/ poez/ z omniū gentiliū. **Q**ualis ergo est dementia illoz q tance veritati nolunt adqescere. tales vtzq; sunt qui di iracundiā nō formidāt. sicut sunt sepe latrones/ raptozes/ paupoz/ opp/sozozes: ira viuētes acsi de/ nō ēē.

Sedā ratio qre a multis nō timetur ira dei/ est falsa opinio. **N**am cū multi negare non possunt esse deū: opināt tñ false q in illo ira cadere non p/er. **D**icunt nanq; deū esse clemētissimū: irā qo clemētie fore p/antā: et io nō i do cadere posse. **Q**uoz errozē late p/ qz Lactantius li. de ira di. **A**rguūt z sedō tles. qz nlla passio cadit in deo: sed ira est passio: qz. **T**ertio pfirmat errozē suū. **D**e p/ima dō ē rēp/ mouēdū: s; ira ē vni/ ex septē viciis capitol b/ gē a deo rēme veda. **T**les aut nō attendunt q uā dei est p effectū in cētū mala punire: vt p/ter pmissis ira **B**. **Q**uātem in deo sit ira ostendit scriptura sacra mltiplr: vt p/ter in pmissis de

Omnia
ra/ angeli/ boies/ celi/ z terra z omia q in eis s/ creaturā clamar deū esse

Ordo
calis: qz qliber creatura tenet suū locū fm suā dignitatē.

Ordo
gnat/ p/er.

R
Quo de
de irasci

Fra tri
ple

In deo ē z
ira fm ef
fecit p/er
narum

De optima
dei expe/ctatio

sepe vicijs capitalibz. p qbz de irascendo peas
 iuris. Un in ps. Dne ne in furore tuo arguas
 me: neq; i ira tua corri. me zc. Et itez. Effunde
 ira tua i gentes qe no nouerut. Et itez. Quis
 nouit potestare ire tue: z p timore tuo ira tua
 dimiserare. Et sic de alijs scripturis sacris. Ex qz
 bus sufficiter pcludit deū irasci. ¶ Est qz p in/
 tellectu diceoz aduercendū pmo fm Bona. in
 iij. dist. xxxij. z Rich. in. iij. dist. xxvj. z sancz
 iij. dist. pmi: dist. xxij. ¶ Qz qntuq; aliqd
 dicit de deo qd i nob denorat passionē de deo
 dicit fm effectū: z nō fm passiōis dfeccū. Odiū
 g amor/ira/z silia q in nob sūt passiones i deo
 dicunt fm effectū q ad nos. vt tūc dicit deus
 odire/cum effectū odij exhibet. tūc irasci/cum
 effectū ire nobis ostēdit. Ipe autē deo stabil ma
 nens sine passiōe aliqua dar cuncta moueri

¶ Secdo norandū: q nō oia q fm nomē sonāt
 xruē dicit xruē i re: nec oia q fz nomē sonāt
 viciū dicit illud in re. Proprea dicit Juuenal.
 Fallit em viciū specie xruis z ymbria. Et Se/
 neca ad Lucillū. Uicia i nobis sub xruū noie
 repū. Et Bieg. Sepe vicia se igerit z xruis est
 eē mēciunt: vt renacitas/parsimonia/effusio/
 largitas/crudelitas/zelo iusticie/remissio/ pie
 tas: velie videti. Iō nō omē qd dī ira: viciū est
 aut peccū. ¶ Tertio norandū fm Bona. i. iij.
 dist. xv. q triplex ē ira. Quedā ē pter rōnis im/
 perū. Prima vitz iracūdie mor. Secda est ira
 p rōnis iperū. qn qz peccat ad irā: passiōi ra/
 tionē subijct: z seqz iordinate impertū ire. Ter
 tia est ira q ē fm rōnis iperū: qn qz irascit fm
 qd merito irasci debz. Sic merito irascit pēs
 filijs impijs: z pte exigit illoz malicia iordia/
 re corrigūt eos. sic irascit plati z dñi subditē i/
 obedierūt. sic irat fuit chis qn eiecit vedētes
 z ementes de tēplo. ¶ Et qbz infer q de q est

ira fm ef demenissim sine sui mutatioe: sine passione:
 sine peccō: sua exigēte iusticia irascit. sepe peccōz
 res obstinatos i ira pculcans qn eis effectū ire
 demonstrat qles sūt guerre. pestilencie/tēpesta/
 res/grādines sterilitates tēre/fames/terremo/
 rus/terrores d celo z signa mag zc. Ecce tā prz
 falsa opinio z stulticia illoz q deū irasci nō di/
 cunt: z sic nec ei iram timēt: cum eor mala no
 bis inflicta: eor scripture sacre etis gentiliū
 clamēt deum irasci: z iram ei ab oibz timēdā.

Tertia ratio qre a multis nō timēt ira dei ē di/
 uina dei expectatio. Cōstuit em deo pper
 longanimitatē suā sufferre peccōzes imqz p lon
 ga rpa/vt sic p dulcedinē ei accrabant ad pe/
 nentia. fz inde mlti sumūt audaciā z dererio
 resfaci iram dei nō existimāt. Veruntū vt ait
 Diero. in expositōe Hieremie. Quāto maior
 est numerū reppoz quibz obliuiscimur deū: tan
 to maior est pena peccō: qd nec longitūdie tem/
 porū porest edomari. Item mlti iram dei non
 timēnt propter diuina dei expectatiōē. ec
 stibijpō mltum tempū vite sue pmitit. De
 qbz scriptū ē Eccl. xxx. Repromissio neqssima

mltos pdidit. Nequā repromissio dñi sibi peccō
 repromittit qd dō soli ppiū ē. s. futuro tpe dif
 ponere vitā i meli. Cōtra qz Act. j. Nō ē vīm
 nosse tpa zc. Neqoz z peioz q cū tps mltū iuri
 lit pūpfit z dō iobediēs fuit. adhuc vult plus
 tps a deo hēre ad iobediēdū sibi. Neqssima: qz
 nō solū tē tps pdidit: fz i pūctā dei expēdit: et
 adhuc i futuro p certū tps hēredit. Item Eccl. s.
 vij. Qz nō pferit cito p malos smia: absqz vllō ti
 more filij hoim pperat mala. Nūc cēt mouen
 da qd Ex q ira dei ē timēda: ex qbz rī caus i pri
 culari zc. quā volo refuare ad fmonē seqntē.
 Rogē q deū oiporetē vt irā suā auerrat a nob
 ne p effectū ire sue inuoluamur cēnis supplicijs
 Amen

De terribili ira dei
 Sermo. XXXIX

Quis nouit patre
 ire tue: z p tiorē tuo irā tuā dinūera
 re: p. lxxxix. ¶ In pcedēti ser. audiu
 itz qre dō irascit peccōibz qlit ē mlti irā di nō
 mēt p tres causas. Et qlit i deo sit ira fz effe
 ctū penaz qz infligit. Nūc pū vidēdū ē de tē
 bili ira dei: quā deo dicit sepe sup iustos z iuu
 stos: bonos z malos. z d signis ire di. Pro gra
 Aue maria. Quis nouit patre ire tue zc. vt s.
 ¶ In h fmōe mouēde sē due qōnes. Pūa: ex q
 bus caus i pculari possit cogsci ira dei eē tē
 bilis cūctz hoibz: Rūdeh bēuit qz ira dei terribi
 lis cunctz apparere debz: ppter tria

- De irascit terribi
- lit ppter tria
- Quia paruulos innocētes
- punit
- Quia iustos affligit
- Quia mltoz oīones dēre
- stat z eos nō exaudie

¶ Pūo ira dei ostēdit eē terribil ex eo qz paruu
 los innocētes vlt nōdū vlt rōnis habētes qnqz
 grauit punit. Punit ei qnqz puulos innocētes
 res ppter peccā parentū. p. z: qz i diluuiō pterunt puuli p
 z suffocati sūt oēs infantes z puuli qēde repie pter peccā
 ban i mdo Bēn. vij. Adulsi sūt in sodomis ce parentū.
 icēdio z cremati oēs q crāt i vterz marz: z q su/
 gebāt ybera. Gene. xix. Sic adhuc hodie sepe
 verat mds aut fame/aut pestilētia qliber alia
 adūstare: vbi nō excludūt puuli: q ppter peccā pa
 rentū z alioz vna cū alijs puniunt. Si q dices
 O formidabil dei iusticia. o tremēda dei iracū
 dia ē ista dñe deo. Cur eos q te nō lefēt exer/
 minas: puulos cur tā acrit punit: Et rūdebit
 tibi prin q ppter peccā parentū. ¶ Iō h ont dūbitū
 Uerz filij ppter peccā pēri pūiri possint: Et videt
 q n. qz Eccl. xvij. deo dixit. Filij nō portabie
 inqūtatē pīs: z p nō portabie inqūtatē filij. Sz
 i pūi habet Exo. xx. vbi dñs dixit. Ego sū do
 minus deo tuoz fortz zelotea vistrans iniquitaz
 tē p m in filijs in terrā z qreā gnationē eoz q
 odest me. ¶ Ad hāc dūbitatiōez respōdet dñs
 Bonauen. li. ij. dist. xxxij. q duplex est punitō

R
 Quō de
 irasci

Tri
 plex

In deo
 ira fm ef
 fecerit pe/
 narum

Diuina
 dei expe/
 ctatio

Omnia
 creatanā
 clamet
 deū esse

Diode
 croz z ce
 lozum

Diode
 poris